

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTERIEURES

COMMISSIE VOOR BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

Mardi

22-02-2022

Après-midi

Dinsdag

22-02-2022

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement Réformateur
cd&v	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
cdH	centre démocrate Humaniste
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Questions jointes de	1
- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Un vaccin contre le covid libre de brevet" (55024837C)	1
- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "La visite de la ministre en Afrique du Sud dans le contexte du covid" (55025248C)	1
- Ellen Samyn à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le traitement des déchets provenant des vaccins contre le covid" (55025440C)	1
- Sofie Merckx à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "L'entreprise Moderna et le vaccin mis au point en Afrique du Sud" (55025457C)	1
- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "La discussion concernant les dons de vaccins anticovid lors du sommet UE-Union africaine" (55025256C)	1
- Ellen Samyn à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le vaccin contre le coronavirus libre de brevet produit par la firme sud-africaine Biovac" (55025499C)	1
- Steven De Vuyst à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Moderna versus Afrigen" (55025506C)	2
- Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le centre de transfert de technologie pour les vaccins en Afrique du Sud" (55025512C)	2
Orateurs: Ellen Samyn, Steven De Vuyst, Els Van Hoof, Meryame Kitir , ministre de la Coopération au développement et de la Politique des Grandes villes	
Question de Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Les solutions durables pour les réfugiés syriens" (55025187C)	11
Orateurs: Els Van Hoof, Meryame Kitir , ministre de la Coopération au développement et de la Politique des Grandes villes	
Question de François De Smet à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "L'assistance humanitaire au peuple yéménite" (55025333C)	14
Orateurs: François De Smet, Meryame Kitir , ministre de la Coopération au développement et de la Politique des Grandes villes	
Question de Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le Tigre" (55025401C)	16
Orateurs: Els Van Hoof, Meryame Kitir ,	

INHOUD

Samengevoegde vragen van	1
- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Een octrooivrij covidvaccin" (55024837C)	1
- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het bezoek van de minister aan Zuid-Afrika in de covidcontext" (55025248C)	1
- Ellen Samyn aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De verwerking van covidvaccinafval" (55025440C)	1
- Sofie Merckx aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het bedrijf Moderna en het in Zuid-Afrika ontwikkelde vaccin" (55025457C)	1
- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De bespreking over de gedoneerde covidvaccins tijdens de EU-Afrikaanse Unie-top" (55025256C)	1
- Ellen Samyn aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het patentvrije coronavaccin van de Zuid-Afrikaanse firma Biovac" (55025499C)	1
- Steven De Vuyst aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Moderna versus Afrigen" (55025506C)	1
- Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De 'tech transfer hub' voor vaccins in Zuid-Afrika" (55025512C)	1
Sprekers: Ellen Samyn, Steven De Vuyst, Els Van Hoof, Meryame Kitir , minister van Ontwikkelingssamenwerking en Grootstedenbeleid	
Vraag van Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De duurzame oplossingen voor de Syrische vluchtelingen" (55025187C)	11
Sprekers: Els Van Hoof, Meryame Kitir , minister van Ontwikkelingssamenwerking en Grootstedenbeleid	
Vraag van François De Smet aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De humanitaire hulp aan de Jemenitische bevolking" (55025333C)	14
Sprekers: François De Smet, Meryame Kitir , minister van Ontwikkelingssamenwerking en Grootstedenbeleid	
Vraag van Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Tigray" (55025401C)	15
Sprekers: Els Van Hoof, Meryame Kitir ,	

ministre de la Coopération au développement
et de la Politique des Grandes villes

minister van Ontwikkelingssamenwerking en
Grootstedenbeleid

Question de Sander Loones à Meryame Kitir 18
(Coopération au développement et Grandes
villes) sur "La politique asymétrique"
(55025475C)

Orateurs: **Sander Loones, Meryame Kitir**,
ministre de la Coopération au développement
et de la Politique des Grandes villes

Vraag van Sander Loones aan Meryame Kitir 18
(Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden)
over "Het asymmetrische beleid" (55025475C)

Sprekers: **Sander Loones, Meryame Kitir**,
minister van Ontwikkelingssamenwerking en
Grootstedenbeleid

Question de Goedeke Liekens à Meryame Kitir 20
(Coopération au développement et Grandes
villes) sur "L'aide humanitaire en Afghanistan"
(55025533C)

Orateurs: **Goedeke Liekens, Meryame Kitir**,
ministre de la Coopération au développement
et de la Politique des Grandes villes

Vraag van Goedeke Liekens aan Meryame Kitir 20
(Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden)
over "De humanitaire hulp in Afghanistan"
(55025533C)

Sprekers: **Goedeke Liekens, Meryame Kitir**,
minister van Ontwikkelingssamenwerking en
Grootstedenbeleid

COMMISSION DES RELATIONS
EXTÉRIEURESCOMMISSIE VOOR
BUITENLANDSE BETREKKINGEN

du

van

MARDI 22 FÉVRIER 2022

DINSDAG 22 FEBRUARI 2022

Après-midi

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.09 uur en voorgezeten door mevrouw Els Van Hoof.

La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 09 et présidée par Mme Els Van Hoof.

Les textes figurant en italique dans le Compte rendu intégral n'ont pas été prononcés et sont la reproduction exacte des textes déposés par les auteurs.

De teksten die in cursief zijn opgenomen in het Integraal Verslag werden niet uitgesproken en steunen uitsluitend op de tekst die de spreker heeft ingediend.

De **voorzitster**: Vragen nrs. 55024248C, 55024837C, 55025248C en 55025256C van mevrouw Depoorter worden omgezet in schriftelijke vragen, aangezien zij momenteel zelf de commissie voor Gezondheid moet voorzitten.

01 Samengevoegde vragen van

- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Een octrooivrij covidvaccin" (55024837C)
- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het bezoek van de minister aan Zuid-Afrika in de covidcontext" (55025248C)
- Ellen Samyn aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De verwerking van covidvaccinafval" (55025440C)
- Sofie Merckx aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het bedrijf Moderna en het in Zuid-Afrika ontwikkelde vaccin" (55025457C)
- Kathleen Depoorter aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De bespreking over de gedoneerde covidvaccins tijdens de EU-Afrikaanse Unie-top" (55025256C)
- Ellen Samyn aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het patentvrije coronavaccin van de Zuid-Afrikaanse firma Biovac" (55025499C)
- Steven De Vuyst aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Moderna versus Afrigen" (55025506C)
- Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De 'tech transfer hub' voor vaccins in Zuid-Afrika" (55025512C)

01 Questions jointes de

- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Un vaccin contre le covid libre de brevet" (55024837C)
- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "La visite de la ministre en Afrique du Sud dans le contexte du covid" (55025248C)
- Ellen Samyn à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le traitement des déchets provenant des vaccins contre le covid" (55025440C)
- Sofie Merckx à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "L'entreprise Moderna et le vaccin mis au point en Afrique du Sud" (55025457C)
- Kathleen Depoorter à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "La discussion concernant les dons de vaccins anticovid lors du sommet UE-Union africaine" (55025256C)
- Ellen Samyn à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le vaccin contre le coronavirus libre de brevet produit par la firme sud-africaine Biovac" (55025499C)

- Steven De Vuyst à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Moderna versus Afrigen" (55025506C)
- Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le centre de transfert de technologie pour les vaccins en Afrique du Sud" (55025512C)

01.01 Ellen Samyn (VB): Mevrouw de minister, in Nigeria werden eind december 2021 meer dan een miljoen AstraZeneca-vaccins, geschonken door het Westen, die de vervaldatum dreigden te overschrijden, vernietigd. In *De Standaard* van 27 januari kaartte u zelf aan dat vaccins schenken op lange termijn geen goede oplossing is.

Nu blijkt dat de vernietigde vaccins op een stort belandden in plaats van behandeld te worden als klein gevaarlijk afval. Het AstraZeneca-vaccin is een vectorvaccin gebaseerd op een adenovirus. Het zijn net die adenovirussen, die verkoudheidsvirussen van chimpansees zijn, die voor problemen zouden kunnen zorgen.

Het storten van dat virus op een open vuilnisbelt kan zorgen voor een verspreiding van het genetisch gemanipuleerde virus. Een cross-over in het genetisch materiaal zou in vivo vrij frequent voorkomen. Zulke vaccins moeten daarom als biogevaarlijk afval worden vernietigd overeenkomstig de regels voor genetisch gemodificeerde organismen, zoals ook aangegeven op de bijsluiters van AstraZeneca. Een schenking aan arme landen lijkt in deze context bovendien meer een achterpoortje om bijna vervallen vaccins te dumpen dan effectieve hulp.

Ik heb hierover de volgende vragen, mevrouw de minister.

Aan welke landen doneerde België vaccins? Over hoeveel vaccins ging het en wat was hun vervaldatum?

Hoeveel vaccins werden via COVAX gedoneerd en wat was de houdbaarheidsdatum ervan?

Werd nagegaan of de gedoneerde vaccins onder optimale omstandigheden konden worden bewaard? Werd er ook materiaal gedoneerd voor de bewaring en het transport van de gedoneerde vaccins?

Mevrouw de minister, onlangs bezocht u samen met het hoofd van de WHO en viroloog Marc Van Ranst het Zuid-Afrikaanse bedrijf Biovac naar aanleiding van het patentvrije vaccin dat de firma wist te ontwikkelen. Voor die ontwikkeling heeft de WHO 90 miljoen euro geïnvesteerd en België 8 miljoen euro. Het bedrijf wil op die manier de toegang tot vaccinatie in de derde wereld vergemakkelijken en de vaccinatieongelijkheid bestrijden.

U verklaarde op 2 februari 2022 in *De Morgen* dat die ontwikkeling een gamechanger is en dat wij daarmee het patentendebat achter ons konden laten. U merkte ook op dat veel vaccindossissen, zoals ik al aangaf in de vorige vraag, die aan de derde wereld worden toebedeeld, bij aankomst bijna vervallen waren.

Ik heb daarover een aantal vragen.

Kunt u meer uitleg verschaffen over de uitspraak dat het

01.01 Ellen Samyn (VB): Les vaccins AstraZeneca offerts par l'Occident aux pays africains sont souvent très proches de leur date d'expiration. Il s'avère à présent que les vaccins détruits se retrouvent parfois dans une décharge au lieu d'être traités comme des petits déchets dangereux. Une telle pratique peut à nouveau entraîner la propagation du virus génétiquement manipulé.

À quels pays notre pays a-t-il déjà donné des vaccins et quelle était leur date d'expiration? Combien de vaccins ont été donnés dans le cadre de COVAX et quelle était leur date d'expiration? A-t-on systématiquement vérifié si les vaccins donnés pouvaient être conservés dans des conditions optimales? A-t-on également prévu un soutien logistique?

L'OMS a investi 90 millions d'euros dans le développement d'un vaccin contre le covid libre de tout brevet en Afrique du Sud. Notre pays y a investi 8 millions d'euros. La ministre a récemment visité l'entreprise concernée, en compagnie de M. Marc Van Ranst, et a déclaré dans la presse que le débat sur les brevets était par conséquent clos. Peut-elle commenter cette déclaration? Quels ont été le programme et le coût de sa visite en Afrique du Sud? Cet investissement sera-t-il comptabilisé comme aide au développement?

patentendebat nu achter ons ligt?

Kunt u het volledige programma van uw bezoek aan Zuid-Afrika alsook de kostprijs ervan toelichten?

Worden de investeringen in het patentvrije vaccin, dat toch in de eerste plaats voor ontwikkelingslanden bestemd is, budgettair aangerekend als ontwikkelingssteun?

01.02 Steven De Vuyst (PVDA-PTB): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, wij hebben vernomen dat het Zuid-Afrikaanse bedrijf Afrigen erin is geslaagd het recept van het mRNA-vaccin van Moderna te kraken of te achterhalen. Op die manier zou het monopolie van Pfizer/BioNTech en Moderna op de mRNA-vaccins kunnen worden doorbroken, wat uiteraard een goede zaak is. Wij hebben dat vorige keer ook meermaals aangegeven.

Wij betreuren echter dat het voorgaande is gebruikt als een aanleiding om de strijd voor het opheffen van die patenten op te geven. De ontwikkeling verandert immers niets aan de nood aan het opheffen van de patenten. Human Rights Watch en Artsen Zonder Grenzen identificeren immers al meer dan honderd productieplaatsen waar de mRNA-vaccins kunnen worden geproduceerd, indien zij daartoe niet worden verhinderd, net door intellectuele eigendomsrechten.

Het opheffen van de patenten zou dus, zoals hier in de commissie al vaak is bepleit, op relatief korte termijn kunnen leiden tot het opdrijven van de wereldwijde vaccinatiecampagne. Dat Afrigen het recept van het Modernavaccin achterhaalde, betekent allerm minst dat de wereldwijde vaccinatiecampagne op korte termijn zal kunnen worden opgevoerd. Het vaccin zal immers nog verschillende testfasen moeten ondergaan. Dat kan tot 36 maanden duren. Pas daarna kan een goedkeuringsverzoek worden ingediend.

Voorts verkeert het hele dossier in een situatie van juridische onzekerheid. Moderna heeft immers aangegeven zijn rechten niet te zullen afdwingen. Dat is juist. Desondanks berichtte het *Health Justice Initiative* recent dat Moderna ook patenten zal aanvragen in Zuid-Afrika, wat de inspanningen van het labo en de Wereldgezondheidsorganisatie mogelijk kan saboteren. Bovendien kan Moderna eenzijdig beslissen dat COVID-19 endemisch is geworden en dat het zijn rechten alsnog zal afdwingen.

Mevrouw de minister, daarom heb ik de volgende vragen.

Wanneer kan volgens u het vaccin dat in Zuid-Afrika is ontwikkeld, ten vroegste voor het eerst worden toegediend?

Wat zal de huidige regering doen als Moderna de inspanningen van het Zuid-Afrikaanse vaccin zal dwarsbomen en bijgevolg ook de Belgische investeringen in gevaar zal brengen?

U reisde met de directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie af naar het labo in Zuid-Afrika. Hebt u daar ook gesproken over het voorstel en de Wereldhandelsorganisatie?

Wilt u dat er op de honderd door Humans Rights Watch en Artsen

01.02 Steven De Vuyst (PVDA-PTB): Une entreprise sud-africaine a déverrouillé la formule du vaccin à ARN messenger. Il est positif que l'on ait ainsi mis fin au monopole de Pfizer et de Moderna. Nous regrettons toutefois que l'on abandonne la lutte pour la levée des brevets. Si ceux-ci étaient levés, des vaccins à ARN messenger pourraient être fabriqués dans plus de 100 sites de production. Le vaccin à ARN messenger sud-africain doit encore passer par toute la phase de test et demeure entouré d'une insécurité juridique.

Quand pourrait-il être administré au plus tôt? Que fera le gouvernement si Moderna vient contrecarrer la mise en œuvre de ce vaccin? Notre pays soutiendrait-il au niveau de l'OMS la proposition déposée par Human Rights Watch et Médecins Sans Frontières et demandera-t-il la levée des brevets afin que le vaccin puisse désormais être produit partout?

Zonder Grenzen geïdentificeerde locaties vaccins worden geproduceerd en zal België daartoe het voorstel in de Wereldhandelsorganisatie steunen?

01.03 Els Van Hoof (CD&V): Mevrouw de minister, u bracht een bezoek aan de *tech transfer hub* in Zuid-Afrika, waar een doorbraak werd bereikt. Daar zijn we zeer verheugd over. Het is ook een goede zaak dat België daaraan heeft bijgedragen. Het is een succesvol initiatief, maar dat betekent niet dat de zaak daarmee opgelost is. U beseft dat ook zeer goed. Naast de structurele oplossing hebben we altijd gepleit voor bijdrage aan het leveren van vaccins ter plekke. We horen daar niet veel over, maar in de minst ontwikkelde landen is er maar een vaccinatiegraad van 10 % voor de tweede dosis. 36 landen zitten onder de vaccinatiegraad van 10 %. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft als doel tegen het midden van het jaar een vaccinatiegraad van 70 % gesteld. Het omikronvirus is hopelijk bijna de wereld uit. Hopelijk komt er geen nieuwe variant, maar we moeten voorbereid zijn. Het is goed dat Afrigen er is.

Wat zal de timing van een patentvrij vaccin op grote schaal zijn? Wat hebt u ter plekke vastgesteld?

Zijn er nog bijkomende investeringen gepland die ervoor zorgen dat het sneller gaat?

Staan er naast dit initiatief nog bijkomende initiatieven gepland om de 70 % te bereiken?

U hebt de kans gehad om ter plekke te praten met de mensen. Hoe voelen zij de situatie aan?

Mijn voorstel komt morgen in de commissie ter sprake. Bij het doneren van vaccins moet er ook rekening worden gehouden met hoeveel wij er vandaag in onze reserve hebben. Moeten we niet sneller zeggen dat we voldoende vaccins hebben, de helft toedienen en de andere helft doneren?

01.04 Minister Meryame Kitir: Mevrouw de voorzitter, dames en heren Kamerleden, dank u wel voor uw vragen.

Laat ik starten met het delen van de vaccins. Tot op heden doneerde België bijna 12 miljoen dosissen aan COVAX. Mevrouw Van Hoof, dit in de filosofie: één vaccin per Belg. Niet één dosis per Belg, maar één vaccin per Belg willen wij doneren. Hiervan zijn meer dan 8 miljoen dosissen geleverd sinds de start van de donatie, midden 2021. Die vaccins zijn gegaan naar Senegal, Oeganda, Mozambique, Egypte, Rwanda, Niger, Kenia, Burkina Faso, Armenië en Vietnam.

Bilateraal heeft België aan Oeganda, Tunesië en Vietnam gedoneerd. Er zijn 100.000 AstraZeneca-vaccins geleverd aan Vietnam, op 9 september 2021, 1.700 dosissen hadden een houdbaarheidsdatum van 21 dagen, 98.300 dosissen hadden een houdbaarheidsdatum van 82 dagen. 150.000 AstraZeneca-vaccins werden geleverd aan Tunesië, op 22 juli 2021. De houdbaarheidsdatum was meer dan 4 maanden op het moment van de verzending. 153.900 AstraZeneca-vaccins werden geleverd aan

01.03 Els Van Hoof (CD&V): Où en est actuellement ce vaccin contre le Covid-19 libre de tout brevet? En attendant une solution structurelle, des vaccins devront encore être fournis dans l'intervalle. L'OMS souhaite parvenir à une couverture vaccinale de 70 %. Comment cet objectif peut-il être atteint? La Belgique ne devrait-elle pas faire don de vaccins plus rapidement et même conserver une réserve plus restreinte, comme je l'indique d'ailleurs moi-même dans ma proposition de loi qui sera discutée demain en commission?

01.04 Meryame Kitir, ministre: À ce jour, la Belgique a fait don de près de 12 millions de doses au mécanisme COVAX, appliquant la philosophie de: un vaccin par Belge. Depuis le début des dons à la mi-2021, plus de 8 millions de doses ont déjà été livrées. Pour le Vietnam, la Tunisie et l'Ouganda, 403 900 vaccins d'AstraZeneca ont été donnés, dont 3 200 seulement avaient une date de péremption inférieure à 2 mois.

Dès la date de péremption des vaccins donnés est inférieure à 10 semaines, le pays destinataire a le choix de les accepter ou non. Ainsi, COVAX a refusé 199 200 vaccins d'AstraZeneca. Comme la

Oeganda, op 22 september 2021. 1.500 dosissen hadden een houdbaarheidsdatum van 40 dagen. 152.400 dosissen hadden een houdbaarheidsdatum van 70 dagen. In totaal hadden dus alleen 3.200 van de bilateraal gedoneerde AstraZeneca-dosissen een vervalttermijn van minder dan 2 maanden, op een totaal van 403.900.

De houdbaarheidsdatum varieert per vaccin. In theorie bedraagt die voor Johnson&Johnson bijna 2 jaar, voor Moderna en Pfizer 6 maanden, en voor AstraZeneca 3 maanden. Per levering is het de producent die COVAX informeert over de houdbaarheidsdatum van de pallet. Enkel indien er een tekort is, dus een houdbaarheidsdatum van minder dan 10 weken, wordt de donor, België in dit geval, geïnformeerd en krijgt het ontvangende land de keuze om alsnog al dan niet te weigeren.

Een enkele schenking van 199.200 dosissen AstraZeneca werd niet door COVAX aanvaard vanwege de te korte houdbaarheidsdatum. Deze dosissen zijn dus nooit vertrokken bij de producent en zullen door de firma worden vernietigd.

Beste parlementsleden, ik ben mij ervan bewust dat de korte houdbaarheidsdatum een belangrijke belemmering vormt voor het logistieke proces van het delen van vaccins. België heeft zich dan ook sinds november geëngageerd met de andere Europese lidstaten om een minimale houdbaarheidsdatum van 2,5 maanden te hanteren. Dat is een belangrijk signaal.

Dan kom ik tot de belangrijke uitdagingen die de wereldwijde vaccinatieprogramma's met zich meebrengen. We waren er ons altijd zeer bewust van dat de verdeling van vaccins niet alleen logistiek uitdagend is op moeilijk bereikbare plaatsen, maar ook dat het nodige medische materiaal, vereist om veilige en tijdige vaccinaties te garanderen, een uitdaging is.

Voor de *low-resources low-income* landen zenden COVAX en Unicef het materiaal inclusief spuiten mee met de vaccins. Om er zeker van te zijn dat onze vaccins altijd goed en correct terechtkomen, besloot ik daarom om naast onze vaccindonatie 3 miljoen euro extra bij te dragen aan COVAX, zodat de logistieke verdeling mogelijk werd en de toediening met veilig materiaal kan gebeuren.

Het volume toekomstige donaties zal afhankelijk zijn van de vraag en de bereidheid van de betrokken landen, in het bijzonder in Afrika, om donaties te ontvangen. Zoals u weet is het delen van vaccins een uitzonderlijk moeilijke logistieke oefening. Het is ook allesbehalve een duurzame oplossing. De Afrikaanse Unie en de Afrikaanse CDC geven dit meer en meer aan, ook nog tijdens de top van de EU en Afrika van vorige week.

Vandaag wordt slechts 1 % van alle gebruikte vaccins op eigen bodem geproduceerd. De Afrikaanse Unie wil naar een productie van 60 % tegen 2040. Die doelstelling ondersteunen wij. Afrika wil structurele oplossingen en wil niet langer afhankelijk zijn van de import van medische producten. Dat kunnen wij alleen maar ondersteunen. Dat heb ik de voorbije maanden ook in de praktijk gedaan, door mee aan de kar te trekken met concrete realisaties in Senegal en Zuid-Afrika.

courte durée de conservation entrave le processus, la Belgique ainsi que d'autres États membres européens respectent, depuis novembre, une date de péremption minimale de 2,5 mois pour leurs dons.

La distribution de vaccins requiert de fournir également le matériel médical permettant de vacciner en toute sécurité et à temps. C'est pourquoi le COVAX et l'UNICEF envoient également des seringues. À cet effet, j'ai apporté une contribution supplémentaire de 3 millions d'euros au COVAX.

Les dons futurs dépendront de la volonté des pays concernés. Il s'agit non seulement d'un exercice logistique difficile, mais aussi d'une solution tout sauf durable. C'est pourquoi l'Union africaine se fixe comme objectif de produire elle-même 60 % de ses vaccins à l'horizon 2040, au lieu de 1 % à l'heure actuelle. Je soutiens ce plan et, dans ce contexte, j'ai apporté ma contribution à des projets au Sénégal et en Afrique du Sud.

L'OCDE n'a toujours pas décidé si le don de vaccins pouvait être comptabilisé comme une aide au développement. Il existe toutefois des directives provisoires pour une tarification fixe de 6,72 euros par vaccin. Pour ma part, je ne suis pas favorable à la comptabilisation des dons de vaccins à titre d'aide au développement, mais si la Belgique est le seul pays à s'y opposer, nous ferons figure de mauvais élève alors que nous sommes l'un des premiers principaux donateurs de vaccins.

La Belgique n'investit pas directement dans le produit d'Afrigen. J'ai débloqué par le biais de l'OMS un montant de 4 millions d'euros au bénéfice du Centre de transfert de la technologie des vaccins à ARNm, ainsi que 4 autres millions d'euros

Ik wil ook stilstaan bij de vraag met betrekking tot de classificatie van de vaccindonatie als officiële ontwikkelingshulp. Net omdat het onze eerste prioriteit moet zijn om te werken aan structurele oplossingen op lange termijn, begrijp ik de kritiek van heel wat ngo's dat de huidige vaccinongelijkheid ook een gevolg is van de voorbije wedren op de beschikbare vaccins door de rijke landen.

Bij het ontwikkelingscomité van de OESO is er geen definitief akkoord over de manier waarop het doneren van vaccins als ontwikkelingshulp kan worden aangerekend. Om de coherentie, transparantie en vergelijkbaarheid tussen de donoren te bewaren, zijn er wel voorlopige richtlijnen opgesteld die toelaten om een vast bedrag van 6,72 euro per vaccin aan te rekenen.

Ik vind het geen goed idee om de vaccins als ontwikkelingshulp aan te rekenen, maar als België het enige land is dat dit niet doet, riskeert het een negatief beeld te creëren van de Belgische inspanning op dit vlak, terwijl we tot de wereldtop behoren op het vlak van vaccinatiedonatie. Daarom zal België de komende weken bekijken hoe richtlijnen kunnen worden toegepast, zonder dat dit leidt tot het kunstmatig opblazen van de ODA-cijfers en zodat we de transparantie en vergelijkbaarheid kunnen verzekeren.

Mevrouw Samyn, u had een vraag over de aanrekenbaarheid van investeringen in de productie van het patentloos vaccin. Het is zo dat België niet rechtstreeks investeert in Afrigen, maar wel in de *mRNA vaccine technology transfer hub*, waar onder meer opleiding en onderzoek gebeurt om tegen 2024 de productie van covidvaccins toe te laten. Hiervoor heb ik 4 miljoen euro vrijgemaakt via de WHO. Het delen van vaccins blijft namelijk een absolute noodzaak. Daarnaast is via de WHO nog eens 4 miljoen euro geïnvesteerd, om onder meer het platform C-TAP te versterken. Hier wordt technologie gedeeld tussen ontwikkelaars en producenten voor vaccins en andere medische producten. Dat is belangrijk omdat het hier gaat om een patentloze formule.

Beide bedragen zijn geoormerkte bijdragen aan de Wereldgezondheidsorganisatie die als normale ontwikkelingshulp geregistreerd worden. Binnen de mRNA-hub wordt bovendien op een duurzame en vrijwillige manier samengewerkt met de farmaceutische bedrijven, producenten van vaccins en geneesmiddelen voor het delen van kennis en technologie. Het blijft cruciaal om de dialoog met de privésector lopende te houden. Zij kunnen vrijwillig overgaan tot het delen van de kennis, een vraag die nog steeds luid klinkt in vele landen die klaar staan om te produceren. Dat zou het proces om iedereen wereldwijd te vaccineren ontegensprekelijk versnellen. Ik roep de industrie dan ook op om mee in dit verhaal te stappen.

Mevrouw Van Hoof, ik ben trots dat ik begin februari de eerste resultaten van het onderzoek in Zuid-Afrika ter plaatse heb mogen vaststellen, samen met de directeur van de Wereldgezondheidsorganisatie, dokter Tedros Ghebreyesus, met wie ik inderdaad uitgebreid heb kunnen spreken, en met de mensen op het terrein. We hebben het gehad over de uitdagingen en over de internationale respons op deze pandemie. Ik heb in hem een groot medestander gevonden van het nastreven van billijke toegang tot vaccins voor iedereen. Dokter Tedros Ghebreyesus heeft veel respect voor de voortrekkersrol die een klein land als België speelt. Dat we dit bezoek

en vue de renforcer notamment la plate-forme C-TAB favorisant le partage de technologie entre les développeurs et les producteurs de vaccins et d'autres produits médicaux. C'est important car il s'agit dans ce cas de formule sans brevet. Ces deux montants sont considérés comme une aide normale au développement.

J'invite l'industrie à rejoindre le mouvement. Si le secteur privé partageait volontairement ses connaissances, la vaccination de tous, partout dans le monde, pourrait être accélérée.

Début février 2022, le directeur de l'OMS et moi-même avons pu observer sur place les premiers résultats des recherches en Afrique du Sud. Nous avons discuté des défis et de la réponse internationale à cette pandémie. Cette visite conjointe témoigne d'un partenariat international fort. Ce n'est qu'en investissant dans l'accès mondial aux vaccins que nous pourrions garantir la sécurité de tout un chacun et éviter l'apparition de nouveaux variants. Nous ne sortirons de la phase aiguë de la pandémie que lorsque 70 % de la population mondiale sera vaccinée.

La confection de vaccins et de médicaments au sein du hub mRNA est une révolution. Si aucune initiative n'était prise, les pays en développement seraient toujours totalement tributaires de ce que veulent bien donner les pays occidentaux. Nous pouvons être fiers d'avoir contribué à porter ce projet.

Le programme de recherche de l'OMS sur les maladies tropicales oubliées est associé très étroitement à ce projet. Le financement belge sera également utilisé aux fins de la formation des scientifiques qui travaillent dans les laboratoires. Nous participerons ainsi à une amélioration structurelle de la santé mondiale.

samen deden, getuigt ook van een sterk internationaal partnerschap.

Na twee jaar pandemie weten we dat we enkel uit deze crisis raken als we internationaal samenwerken. Er zijn twee zaken die ons uit deze pandemie kunnen halen: wetenschap en solidariteit. Door in te zetten op wereldwijde toegang tot vaccins zorgen we ervoor dat iedereen veilig is. We gaan vandaag hopelijk richting code geel met België, maar dan moeten we ook volhouden. Willen we toekomstige varianten voorkomen, dan moeten we blijven inzetten op wereldwijde vaccinatie. Dokter Tedros Ghebreyesus bevestigde het tijdens de reis: pas wanneer 70 % van de bevolking in alle landen is gevaccineerd, kunnen we uit de acute fase van deze pandemie komen. Onze inspanningen zijn dus nog steeds van levensbelang.

Mevrouw Samyn, u had vragen over de patenten. Het ontwikkelen van vaccins en geneesmiddelen in Afrika via de mRNA-hub is niet meer noch minder dan een echte gamechanger voor Afrika op het vlak van geneesmiddelen.

Mochten we blijven discussiëren zijn over de patenten en geen andere initiatieven ondernomen hebben, dan zouden we vandaag nog altijd even ver staan. Dat betekent dat ontwikkelingslanden nog altijd volledig afhankelijk zouden zijn van wat westerse landen willen doneren. Dat er aan een vaccin wordt gewerkt zonder patenten en dat dit vaccin in Afrika zal worden geproduceerd en werd ontwikkeld, biedt hoop voor de toekomst. We mogen in België trots zijn dat we mee aan die kar hebben getrokken.

Bovendien zal het onderzoeksprogramma van de Wereldgezondheidsorganisatie rond vergeten tropische ziekten nauw samenwerken met deze hub. Even cruciaal als kennis en technologie is het opleiden van personeel voor de laboratoria en onderzoekscentra. De Belgische financiering van de Wereldgezondheidsorganisatie zal ook hiervoor worden gebruikt. Structureel te werk gaan om de wereldwijde gezondheid te verbeteren, betekent hele gezondheidssystemen versterken. Dat is exact wat wij willen doen.

Met betrekking tot de delegatie van mijn dienstreis naar Zuid-Afrika zijn uit mijn beleidscel mijn diplomatieke adviseur, een adviseur, mijn woordvoerder en iemand van de communicatiecel meegegaan. Van de FOD waren dat de adjunct-directeur-generaal van de DGD, een expert en de woordvoerder van de FOD. Ten slotte is ook viroloog dr. Van Ranst als extern expert meegereisd. Wat de kosten van deze dienstreis betreft, aangezien wij nog niet alle facturen en eindafrekeningen ontvingen, is het nog niet mogelijk om de exacte kostprijs mee te geven. Ik kan u al wel meegeven dat de hele delegatie *economyclass* vloog. Deze dienstreis is tot stand gekomen in het kader van onze steun aan de Wereldgezondheidsorganisatie en de mRNA-hub. Naast het bezoek aan de bedrijven en de onderzoeksinstanties die deel uitmaken van de hub, had ik ook ontmoetingen met de Zuid-Afrikaanse president Ramaphosa, de minister van Gezondheid, Wetenschap en Innovatie en de minister van Buitenlandse Zaken. Deze dialoog en ontmoeting zijn cruciaal gebleken ter voorbereiding van de EU-Afrika-top in Brussel, die vlak na onze reis heeft plaatsgevonden. Zoals u weet, speelt Zuid-Afrika een cruciale rol in de discussie over een billijke toegang tot vaccins. Het was mijn bedoeling alle partners dichterbij elkaar te brengen rond dit belangrijke onderwerp zodat België een leidinggevende rol

La délégation du voyage était composée de collaborateurs de ma cellule stratégique et du SPF. Le docteur Marc Van Ranst en faisait partie en qualité d'expert externe. Le coût exact n'a pas encore été calculé. Outre la visite de travail au hub mRNA, j'ai eu aussi des rencontres avec le président sud-africain ainsi qu'avec les ministres de la Santé et des Affaires étrangères afin de préparer le sommet UE-Union africaine à Bruxelles. Notre objectif était de fédérer lors de ce sommet tous les partenaires autour d'un accès équitable aux vaccins et de jouer dans ce cadre un rôle directeur et un rôle de pilotage.

Notre délégation a visité le centre CERI, où le variant omicron a été découvert, ainsi qu'une structure à l'origine d'une initiative destinée au grand public visant à éliminer les réticences vis-à-vis des vaccins, un centre de santé local et des structures locales actives dans la protection des jeunes socialement vulnérables.

L'OMS s'attend à ce que les études cliniques concernant le vaccin Afrigen puissent démarrer au dernier trimestre de cette année et que la production puisse commencer en 2024. La technologie ARNm jouera un rôle essentiel dans une éventuelle future pandémie et dans le développement de vaccins contre d'autres maladies. Nous ne pouvons pas répéter l'erreur d'arrêter nos investissements dans les soins de santé publics et préventifs une fois que la pandémie sera derrière nous.

Le vaccin contre le Covid-19 mis au point par le centre de transfert a été élaboré à partir de données relatives au vaccin Moderna qui sont disponibles publiquement. Une collaboration avec Moderna permettrait évidemment d'accélérer sensiblement le

kon opnemen in de versterking van de gezondheid wereldwijd, tijdens de bestrijding van de coronacrisis, maar ook als proactieve en betrouwbare partner erna.

Bovendien bezocht de delegatie het centrum CERI, dat de omikronvariant heeft ontdekt. Een globale capaciteit van surveillance tegen varianten is noodzakelijk voor onze gezondheidsveiligheid.

Tot slot hebben wij ook een bezoek gebracht aan een initiatief dat twijfel over vaccins bij sommige delen van de bevolking wil wegnemen op een zeer laagdrempelige manier. Wij hebben aan een lokaal centrum een bezoek gebracht. Hoe dichter gezondheidszorg bij de bevolking staat, hoe sterker de gezondheid wereldwijd.

Op de derde dag van de missie bezocht ik nog een aantal lokale initiatieven voor het beschermen van sociaal kwetsbare jongeren.

De Wereldgezondheidsorganisatie verwacht dat de klinische onderzoeken naar het Afrigen-vaccin van start kunnen gaan in het vierde kwartaal van dit jaar, met een goedkeuring en een productie van vaccins in 2024. Maar eigenlijk is deze hele oefening vooral cruciaal omdat de mRNA-technologie niet alleen gebruikt kan worden in de huidige pandemie, maar ook een essentiële rol kan spelen bij een volgende pandemie.

De mRNA-technologie zal in de toekomst ook voor de ontwikkeling van vaccins tegen andere ziekten gebruikt kunnen worden. Wij moeten koste wat het kost leren uit wat er dit keer fout gelopen is en ons wapenen voor de volgende uitdagingen. Wij mogen niet opnieuw de fout maken onze investeringen in publieke en preventieve gezondheidszorg te stoppen eens de pandemie voorbij is.

Het COVID-19-vaccin van de hub is een nieuw vaccin dat gecreëerd is op basis van de publiekelijk beschikbare data over het Moderna-vaccin. Een samenwerking met Moderna onder de vorm van een licentie en een technologietransfer zouden het bestaande proces sterk versnellen en een vlottere toegang tot COVID-19-vaccins faciliteren. Maar zelfs zonder een dergelijke licentie kan de hub zijn werk voortzetten.

De Medicines Patent Pool, die verantwoordelijk is voor de intellectuele eigendomsrechten en de licenties van het vaccin geproduceerd door de hub, onderzoekt op dit moment in welke mate de patenten van Moderna alsnog zouden gelden op sommige aspecten van het vaccin.

Er wordt enerzijds dus intens met Moderna overlegd om tot een vergelijk te komen, en anderzijds liggen er verschillende opties op tafel indien dit niet zou lukken, zoals het toepassen van een dwanglicentie.

In ieder geval is er een duidelijke conclusie: grote farmabedrijven als Moderna kunnen ervoor kiezen de strijd tegen de pandemie in Afrika te versnellen of te vertragen.

Met betrekking tot de verdere discussie binnen de WTO over de TRIPS waiver verwijst ik u naar minister Wilmès. Zoals u weet, vertegenwoordigt de Europese Unie de lidstaten bij de

processus actuel. Une étude est en cours afin de déterminer dans quelle mesure les brevets de Moderna s'appliqueraient encore à certains aspects du vaccin. Des négociations ont lieu avec Moderna pour parvenir à un compromis mais plusieurs autres options sont également ouvertes si ces négociations venaient à échouer, par exemple celle de la licence obligatoire. Une chose est sûre: les grandes entreprises telles que Moderna ont le choix d'accélérer ou de freiner la lutte contre la pandémie.

Il est particulièrement difficile de trouver un consensus sur la dérogation aux ADPIC au sein de l'OMC. C'est pourquoi je lance dès à présent des initiatives qui aboutiront à des résultats concrets. Entre-temps, les discussions se sont poursuivies, par exemple lors du sommet UE-Afrique. Si nous étions parvenus à un accord plus rapidement, la production locale aurait également démarré beaucoup plus vite.

Je connais la liste des producteurs locaux potentiels. Certains d'entre eux ont été sélectionnés pour recevoir la technologie de l'ARNm dont s'occupe le centre de transfert. Notre pays soutient la fabrication locale de produits de santé, notamment en formant du personnel et en garantissant l'excellence des produits.

Au cours de notre mission à l'étranger, nous avons pu constater la motivation et la volonté de chacun de faire aboutir ce projet. Il nous appartient de le soutenir utilement.

Wereldhandelsorganisatie voor deze discussie. U weet ongetwijfeld ook dat het bijzonder moeilijk is om een globale consensus te vinden over de waiver. Daarom kies ik ervoor om nu acties te ondernemen die wel leiden tot concrete resultaten. Niettemin, deze discussie blijft uiterst belangrijk en werd de voorbije weken ook gevoerd op de EU-Afrika-top. Laten we immers eerlijk zijn, we hebben ook gewoon tijd verloren doordat we op zoek moesten gaan naar een alternatief. Als we daarover sneller een akkoord hadden gevonden, was de lokale productie ook veel sneller opgestart.

Ten slotte, ik ben op de hoogte van de lijst van potentiële lokale producenten. Enkele van deze producenten, zoals het Institut Pasteur in Dakar, werden geselecteerd als ontvanger van de mRNA-technologie van de Zuid-Afrikaanse hub die wij ondersteunen. België steunt bovendien ook het Institut Pasteur en onze Senegalese partners in hun ambitie om gezondheidsproducten lokaal te produceren, onder meer door de opleiding van personeel en het oprichten van sterke regelgevende autoriteiten die de kwaliteit van deze gezondheidsproducten moeten garanderen.

Kortom, wij hebben tijdens de dienstreis vooral vastgesteld dat er heel veel wil, heel veel motivatie is om dit te doen slagen, om lessen te trekken uit de pandemie, om het beter te doen, niet alleen voor Zuid-Afrika maar voor het hele Afrikaanse continent, in partnerschap, zowel met de wetenschap als de privésector en de politiek. Falen is geen optie. Dat hebben wij daar meerdere keren gehoord. Het is aan ons om dit verhaal mee te blijven ondersteunen en ervoor te zorgen dat het zal slagen.

01.05 Ellen Samyn (VB): Mevrouw de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide en volledige antwoord. Dat kan niet van elke minister gezegd worden.

Om die coronavaccins wereldwijd beter te verdelen, werd inderdaad het COVAX-programma in het leven geroepen. Dat is een supergoed initiatief. Het blijft echter een droeve vaststelling dat de armste landen nog te vaak naast die vaccins grijpen. Mevrouw Van Hoof schetste daarnet nog het percentage naar vraagstelling. Wij zien dat de situatie in Afrika het schrijnendst is. Op een continent waar bijna een vijfde van de wereldbevolking woont, zijn er amper vaccinaties toegediend.

Ik begrijp dat er logistieke moeilijkheden zijn met de verdeling van de vaccins, maar het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat er bijna vervallen vaccins worden opgestuurd, die dan bijgevolg vernietigd moeten worden. Het lijkt mij dan ook opportuun om nu actie te ondernemen en in te zetten op oplossingen voor de lange termijn om zo die vaccinongelijkheid te bestrijden.

01.06 Steven De Vuyt (PVDA-PTB): Mevrouw de minister, dank voor uw omstandige antwoord, maar het is niet het een of het ander, het is een en-enverhaal. Afrika steunen in de ontwikkeling van een eigen vaccin is echt essentieel, ook in de toekomst. Wat nog belangrijker is om nu de pandemie te bestrijden, is de onmiddellijke opheffing van de patenten. U keert de zaken een beetje om. We moeten niet afhankelijk zijn van de goodwill van big pharma om kennis en technologie te delen; nee, deze regering moet een standpunt innemen. Ze moet zich achter de TRIPS waiver scharen

01.05 Ellen Samyn (VB): Le programme COVAX est une bonne initiative mais hélas, les pays les plus pauvres ratent encore trop souvent le train de la vaccination. L'Afrique abrite près d'un cinquième de la population mondiale, or la vaccination y est toujours quasiment inexistante. L'objectif ne peut pas être d'envoyer des vaccins bientôt périmés vers ce continent. Nous devons adopter une approche durable vis-à-vis des inégalités vaccinales.

01.06 Steven De Vuyt (PVDA-PTB): Il est essentiel de soutenir l'Afrique dans le développement de son propre vaccin, mais la levée immédiate des brevets est encore plus importante car elle permettrait de lutter contre la pandémie dès à présent. Nous ne devons pas dépendre du bon

en die ook ondersteunen. U weet zelf ook dat de patenten opheffen de snelste en duurzaamste manier is om de wereldwijde vaccinatiegraad op te krikken. Anders had u niet zo'n vurig pleidooi gehouden in uw opiniestuk in december 2021.

Deze ochtend werd in de commissie voor Gezondheid een voorstel van resolutie van onze partij, de PVDA, besproken over het opheffen van de patenten en zelfs uw partij stemde daar toen gewoonweg tegen. Dat is toch wel straf. Sorry, mevrouw de minister, maar het ruikt een beetje naar defaitisme. Door nu dit standpunt in te nemen, laat u het brede middenveld in de steek dat nog altijd strijdt voor het opheffen van de patenten. Eerst probeert u de onmacht van deze regering te verdoezelen door erop te wijzen hoe goed het COVAX-programma wel werkt, maar nu wordt inderdaad duidelijk dat een groot deel van de vaccins zal worden vernietigd – tot 55 miljoen stuks volgens de People's Vaccines Alliance.

Ik begrijp het niet goed. De regering zou een progressieve beweging moeten steunen in plaats van te plooiën voor de farma-industrie. Wanneer neemt deze regering haar verantwoordelijkheid? 63 % van de Belgen is gewonnen voor het voorstel van de Wereldhandelsorganisatie. Mevrouw de minister, ik had gehoopt dat u de moed zou tonen om dat brede middenveld en die progressieve beweging te blijven steunen, ook binnen de regering, in een strijd voor een wereld waarin geneeskunde ten dienste staat van de volksgezondheid, en niet van de winsten van een kleine elite.

01.07 Els Van Hoof (CD&V): Mevrouw de minister, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Ik heb heel wat zaken vernomen die we ook morgen in het debat over onder meer COVAX kunnen meenemen. Ik heb van u ook heel belangrijke principes gehoord, waar ik zelf ook achter sta. We moeten inderdaad blijven voortgaan op wetenschap en solidariteit. Wat de wereldwijde vaccinatie betreft, is het tweede belangrijke principe dat nog altijd 70 % gevaccineerd moet raken. Ik begon daar zelf over te twijfelen in verband met omikron, maar het werd dan uiteindelijk bevestigd door de secretaris-generaal van de WHO, die zei dat het nog altijd nodig was en dat we nog altijd in de acute fase zitten. Daarom moeten we op vaccinatie blijven inzetten.

Dat zijn belangrijke principes. De vraag is wat doen we zolang er geen TRIPS waiver is? Daarom is het een goede zaak wat er in Zuid-Afrika is gebeurd. Ook daar hangt het natuurlijk van anderen af hoe snel we met die formule aan de slag kunnen. Als Moderna wetenschap en solidariteit ook voorop zou stellen, dan kunnen we snel vooruit raken. Ik hoop dus dat men, zoals u zegt, tot een vergelijk komt en dat er niet gewerkt moet worden met dwanglicenties, want ook dat vraagt weer veel tijd. Dat is een erg belangrijk gegeven dat u hier meegaf.

Het tweede belangrijke principe dat ik van u hoorde, is dat we bij vaccindonatie het materiaal erbij moeten leveren. U zei dat we geïnvesteerd hebben. Men kan niets met vaccins doen als men geen spuiten heeft. Er blijkt een heel groot tekort aan spuiten te zijn, en het is goed dat we ook vanuit België blijven investeren. Zolang we doneren – en in dat verband hoop ik dat er snel een planning komt –, moeten we er de logistieke materialen aan blijven toevoegen om ervoor te zorgen dat de vaccins daadwerkelijk in de armen

vouloir des grandes entreprises pharmaceutiques et attendre qu'elles acceptent de partager leurs connaissances. Le gouvernement doit adopter une position claire et plaider pour la levée radicale des brevets. Mon groupe a déposé une proposition de résolution à ce sujet, mais même Vooruit a voté contre. D'abord, la ministre tente de dissimuler l'impuissance du gouvernement en se cachant derrière le programme COVAX et maintenant, il semblerait même que des millions de doses de vaccins doivent être détruites.

01.07 Els Van Hoof (CD&V): Nous devons absolument continuer à promouvoir la vaccination car nous sommes toujours dans la phase aiguë de la pandémie. Que faire en attendant la levée des brevets? Le développement d'un vaccin en Afrique revêt une grande importance mais il est également tributaire d'autres éléments si nous voulons que ce vaccin africain puisse être administré rapidement. J'espère qu'un compromis pourra être conclu avec Moderna car les licences obligatoires sont très onéreuses.

Dans le cadre du don de vaccins, il importe aussi d'investir dans le soutien logistique car il y a par exemple une pénurie de seringues. La décision de la Belgique d'investir également dans ce domaine est réjouissante.

De nombreuses actions de conscientisation seront encore nécessaires pour faire en sorte que davantage de citoyens de nombreux pays veuillent se faire

verdwijnen.

vacciner.

Natuurlijk moet er dan ook nog vaccinbereidheid bij de bevolking ter plaatse zijn. Op dat vlak zijn er vermoedelijk nog veel bewustmakingsacties nodig, want zelfs in Europese landen als Roemenië doet het de ronde dat de vaccins gevaarlijk zijn en allerlei bijwerkingen hebben. Ik vraag me af wat dat dan in Afrika moet zijn, maar daar weet u waarschijnlijk meer over.

We zullen dit debat ongetwijfeld over verschillende elementen voortzetten in de commissie.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

02 Vraag van Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De duurzame oplossingen voor de Syrische vluchtelingen" (55025187C)

02 Question de Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Les solutions durables pour les réfugiés syriens" (55025187C)

02.01 Els Van Hoof (CD&V): Mevrouw de minister, dat men niets hoort over de Syrische vluchtelingencrisis betekent niet dat die voorbij is. Soms meent men dat, maar de humanitaire situatie in de naburige landen wordt er niet beter op.

Wij hebben ter zake een resolutie aangenomen, eind vorig jaar, die pleit voor een duurzame oplossing. Ik weet dat u, zeker na uw bezoek op het terrein, daar ook absoluut achter staat en dat u alle nodige inspanningen doet om daarop in te zetten.

Mijn eerste vraag is wat er dit jaar gebeurt met betrekking tot de humanitaire middelen, aangezien de humanitaire crisis daar nog steeds erger wordt. Worden de humanitaire landenfonds van de VN daar nu extra voor ingezet?

Zullen er, zoals gevraagd is in de resolutie, verhoogde inspanningen geleverd worden voor het jaar 2022?

Hoe moeten wij omgaan met de *triple nexus* die gevraagd werd, en met de lokalisering van de hulp?

Zal er ter plaatse worden samengewerkt met het middenveld? Worden er middelen ingezet met het oog op maatschappijopbouw om de lokale capaciteit van de hulp door de lokale organisaties daar op te drijven?

Welke specifieke acties worden met de UNHCR ondernomen om de opties in kaart te brengen van een internationaal mechanisme voor een vrije, vrijwillige en waardige terugkeer naar Syrië, mocht dat een optie zijn? Zal België daar dan een rol in opnemen?

02.02 Minister Meryame Kitir: Dank u, mevrouw Van Hoof. U hebt gelijk. Het is niet omdat het conflict niet in de pers komt, dat het voorbij is. Er zijn er helaas nog meerdere. U weet dat ik veel belang hecht aan het lot van de Syrische vluchtelingen. Jonge Syrische vluchtelingen die vaak al een groot deel van hun leven in een

02.01 Els Van Hoof (CD&V): La crise des réfugiés syriens n'est toujours pas terminée et la situation humanitaire dans les pays voisins ne s'améliore pas. Je sais que la ministre soutient la résolution de la Chambre visant à mettre en place une solution durable.

Quelles ressources humanitaires y consacre-t-elle cette année? Les financements humanitaires pour les pays des Nations Unies seront-ils également utilisés à cette fin? Va-t-on déployer des efforts accrus cette année, comme le demande la résolution? Comment gérer la triple articulation et la localisation de l'aide? Existe-t-il une coopération avec la société civile locale? Aide-t-on les organisations locales à accroître leur capacité d'aide? Que fait le HCR pour mettre sur pied un mécanisme international permettant un retour libre, volontaire et digne en Syrie, si un tel retour est envisageable? La Belgique aura-t-elle un rôle à jouer dans ce dossier?

02.02 Meryame Kitir, ministre: Il est vrai que la crise en Syrie n'est pas terminée. Les jeunes réfugiés syriens, qui ont, pour la plupart, déjà passé une grande partie de

vluchtelingenkamp wonen, willen vooral vooruit. Zij willen een toekomst uitbouwen en wij kunnen hun niet vragen om daarmee te wachten tot er een oplossing is in hun thuisland. Ik verwelkom dan ook elk initiatief dat een duurzame oplossing zoekt, zowel hervestiging, integratie als vrijwillige terugkeer, op voorwaarde dat dit in veilige, vrijwillige en waardige omstandigheden kan gebeuren.

Syrische vluchtelingen worden op verschillende manieren ondersteund. België draagt in 2022 bij aan verscheidene flexibele fondsen. We hebben het humanitaire fonds voor Syrië met 7 miljoen euro, het crossborderfonds via Turkije met 4 miljoen euro, het humanitaire fonds voor Libanon met 4 miljoen euro en de ngo-programma's in de regio, met 1 miljoen euro voor Caritas in Jordanië. België draagt ook bij aan de algemene middelen van verscheidene multilaterale humanitaire organisaties die in de Syrische context actief zijn zoals het UNRWA, de UNHCR, het ICRC en het WFP.

Over de projectfinanciering van 2022 zal binnenkort worden beslist, maar gezien de blijvende noden zal er vooral worden gestreefd naar continuïteit ten opzichte van 2021. Ook dragen we bij aan het Madadfonds dat inzet op de *triple nexus* en de lokalisatie van de hulp. Het fonds besteedde sinds de oprichting 2,38 miljard euro aan de opvang en zelfredzaamheid van 7,8 miljoen vluchtelingen en de ondersteuning van de gastgemeenschappen. Ons land droeg het afgelopen jaar ongeveer 9 miljoen euro bij. Door de financiering van flexibele fondsen dragen we ook bij aan de lokalisering. De middelen worden ter beschikking gesteld van een groot aantal partners, waaronder ook nationale en lokale ngo's.

Wat uw vraag betreft over de basisallocatie maatschappijopbouw, België financiert een project van de lokale Libanese ngo Amel rond de impact van COVID-19 op gendergerelateerd geweld bij vluchtelingen en gastgemeenschappen. Er is nog niet beslist hoe deze basisallocatie gebruikt zal worden voor 2022.

In het kader van de programma's van het middenveld bepalen de niet-gouvernementele actoren zelf hun prioriteiten. De komende vijf jaar zullen er voor het eerst ook acties in Libanon worden gefinancierd, met een focus op Syrische vluchtelingen en gastgemeenschappen.

De UNHCR is inderdaad een belangrijke partner van België, onder andere in Syrië. De organisatie heeft een sterk mandaat, dat ik volledig ondersteun, om vluchtelingen internationale bescherming te bieden en om een terugkeer enkel in veilige, vrijwillige en waardige omstandigheden te laten verlopen.

Rond een bijkomend monitoringsmechanisme, zoals gesuggereerd, bestaan voorlopig nog veel vragen en twijfels. Ik wil absoluut vermijden dat de Syrische overheid zo'n mechanisme zou aangrijpen om zelf betrokken te worden bij de werking ervan. Bovendien is het niet duidelijk hoe een nieuw monitoringsmechanisme zich zou verhouden tot de monitoring die UNHCR vandaag al doet. Daarom behoud ik op dit moment het vertrouwen in de monitoring van UNHCR.

leur existence dans des camps, aspirent à une vie meilleure et nous ne pouvons pas leur demander d'attendre qu'il y ait enfin une solution dans leur pays d'origine. Je salue toute initiative visant à trouver un remède durable au problème, tant en matière de réinstallation que de retour sûr et volontaire.

La Belgique contribuera à plusieurs fonds flexibles en 2022. Nous verserons 7 millions d'euros au fonds humanitaire pour la Syrie, 4 millions d'euros au fonds transfrontalier par le biais de la Turquie et 4 millions d'euros au fonds humanitaire pour le Liban. Nous participerons également aux programmes d'ONG dans la région, à concurrence de 1 million d'euros pour Caritas en Jordanie. Notre pays soutiendra par ailleurs les organisations humanitaires multilatérales actives dans le contexte syrien.

Une décision concernant le financement de projets pour 2022 sera prise prochainement, mais il est probable que nous poursuivrons la politique menée en 2021. Nous apportons, en outre, notre contribution au fonds Madad qui, depuis sa création, a consacré 2,38 milliards d'euros à la résilience de 7,8 millions de réfugiés et au soutien des communautés hôtes. L'année dernière, notre pays y a participé à hauteur d'environ 9 millions d'euros.

La Belgique finance un projet de l'ONG libanaise locale Amel concernant l'incidence du Covid-19 sur les violences liées au genre parmi les réfugiés et les communautés d'accueil. Aucune décision n'a encore été prise quant à l'affectation de ces moyens en 2022.

Les ONG fixent elles-mêmes leurs priorités. Au cours des cinq prochaines années, des actions seront pour la première fois

financées au Liban au profit des réfugiés syriens et des communautés d'accueil.

Le HCR de l'ONU est un partenaire important de la Belgique. L'organisation possède un mandat fort pour offrir une protection internationale aux réfugiés et leur permettre de retourner en toute sécurité, volontairement et dignement dans leur pays. À ce stade, les questions et les doutes concernant un mécanisme supplémentaire de monitoring sont encore nombreux. Je veux éviter que l'autorité syrienne se serve d'un tel mécanisme pour s'ingérer elle-même dans son fonctionnement. On ignore comment un nouveau mécanisme s'articulerait avec celui du HCR, dans lequel je maintiens pour l'instant ma confiance.

02.03 Els Van Hoof (CD&V): Mevrouw de minister, dank u wel voor de update van de middelen die worden gegeven. Ik moet ze vergelijken met wat er vorig jaar was. U bent zelf betrokken vanuit een engagement om daar verder werk van te maken en de crisis, die een beetje uit het zicht verdwijnt, in het oog te houden. Het zal waarschijnlijk niet lang duren voor die weer naar boven komt. Het is goed dat we daarop blijven inzetten en de vinger aan de pols houden met alle multilaterale fondsen.

Ik dacht dat het monitoringsmechanisme nog niet gerealiseerd was. De bedoeling is inderdaad niet om met Syrië samen te werken, maar om ervoor te zorgen dat het monitoringsmechanisme actief wordt. Ik heb niet goed begrepen uit uw antwoord wat nu de evolutie is van dit monitoringsmechanisme voor een veilige, vrijwillige en waardige terugkeer en de toepassing daarvan. Misschien hebt u daar geen verdere specificaties over en kunnen we het daar nog eens over hebben.

02.04 Minister Meryame Kitir: Het was mij niet zo duidelijk uit uw vraag of u het had over een nieuw monitoringsmechanisme of over het monitoringsmechanisme van de UNHCR. Ik dacht dat u een nieuw mechanisme voorstelde. Het monitoringsmechanisme van de UNHCR loopt voorlopig en dat volgen we op. We hebben daar wel vertrouwen in.

02.05 Els Van Hoof (CD&V): Het is dus een *regional operational framework* dat toetst of de terugkeer wel op een goede manier verloopt. Dat kader bestaat vandaag nog niet. Dat is wel cruciaal, aangezien heel wat vluchtelingen terechtkomen in Syrië en niet waardig behandeld worden. Ze worden daar immers opnieuw opgepakt. Het zou nuttig zijn als het framework wordt toegepast en het monitoringsmechanisme ter plekke wordt getoetst.

02.03 Els Van Hoof (CD&V): Il est positif que la ministre continue à suivre cette crise à laquelle on ne prête en fait pratiquement plus attention. Je pensais que le mécanisme de suivi n'avait pas encore été mis en place. Je n'ai pas vraiment d'idée sur le retour volontaire et digne, en toute sécurité, que le mécanisme était censé garantir.

02.04 Meryame Kitir, ministre: Le mécanisme de suivi de l'UNHCR est actuellement en place et nous lui faisons confiance.

02.05 Els Van Hoof (CD&V): Il n'existe pas encore de cadre permettant de vérifier si le retour des réfugiés se déroule bien. C'est crucial, car aujourd'hui, de nombreuses personnes ayant opté pour un retour volontaire sont

traitées de manière indigne et sont parfois même arrêtées. Un cadre opérationnel régional devrait être mis en place et contrôlé par le mécanisme de suivi.

L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

03 Question de François De Smet à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "L'assistance humanitaire au peuple yéménite" (55025333C)

03 Vraag van François De Smet aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De humanitaire hulp aan de Jemenitische bevolking" (55025333C)

03.01 François De Smet (DéFI): *Madame la ministre, si l'on en croit les estimations des Nations Unies, le conflit au Yémen a déjà fait presque 400 000 morts. Il est ainsi considéré comme l'une des pires catastrophes humanitaires au monde.*

Et je sais que, comme moi, vous êtes profondément préoccupée par la situation.

Non seulement parce que plus de ⅔ de la population, il faut bien le rappeler, dépend aujourd'hui de l'aide humanitaire pour survivre au quotidien, mais aussi parce que près de 12 millions d'enfants sont en proie, quand ils ne sont pas bombardés, à la famine ou aux maladies, ce qui ne laisse que peu d'espoir pour leur avenir.

Je suis très satisfait, à cet égard, que nous ayons déjà augmenté de 5 millions d'euros l'aide humanitaire pour le Yémen l'année dernière. Mais ce montant est, pour moi, loin d'être suffisant. D'autant plus que fin décembre, l'ONU alertait en effet qu'elle était dorénavant contrainte de réduire l'aide alimentaire au Yémen en raison d'un manque de fonds.

En conséquence, madame la ministre, pourriez-vous répondre aux questions suivantes:

Envisagez-vous de dégager des fonds pour augmenter notre participation à l'aide humanitaire au Yémen? Dans la négative, pour quelles raisons? Est-il envisageable d'envoyer des denrées alimentaires et du matériel médical en plus de nos engagements financiers? La Belgique alloue-t-elle directement des fonds à des associations humanitaires qui œuvrent au Yémen? Dans l'affirmative, lesquelles, à hauteur de quel montant?

Votre collègue aux Affaires étrangères déclarait en commission en octobre dernier, qu'en raison des besoins dans d'autres zones prioritaires pour l'aide humanitaire belge, notre pays ne pouvait pas participer financièrement au Peace Support Facility pour le peuple yéménite. Quelles sont les zones prioritaires avant le Yémen? A combien s'élève notre contribution pour chacune de ces autres zones? Comment sont déterminées les zones prioritaires? Pour quelles raisons le Yémen ne constitue-t-il pas une zone prioritaire alors qu'il s'agit sans doute d'une des pires catastrophes humanitaires au monde actuellement?

03.01 François De Smet (DéFI): *Het conflict in Jemen heeft al aan bijna 400.000 mensen het leven gekost. Twee derde van de bevolking is van humanitaire hulp afhankelijk om te overleven en 12 miljoen kinderen ondergaan bombardementen, lijden honger en hebben te kampen met ziekten. Onze humanitaire hulp aan Jemen werd vorig jaar met 5 miljoen euro verhoogd, maar dat is niet genoeg, temeer omdat de Verenigde Naties eind december van plan waren de voedselhulp te verminderen wegens geldgebrek.*

Zult u meer middelen beschikbaar stellen voor humanitaire hulp? Zo niet, waarom niet? Zullen we, behalve geld, ook voedselpakketten en medisch materiaal sturen? Hoeveel rechtstreekse financiering kent België aan humanitaire organisaties in Jemen toe?

De minister van Buitenlandse Zaken heeft verklaard dat we vanwege de noden in andere prioritaire gebieden niet financieel aan de Peace Support Facility voor de Jemenitische bevolking kunnen bijdragen. Over welke prioritaire gebieden gaat het dan? Hoe wordt er beslist welke gebieden prioritair zijn? Welk bedrag wordt er aan elk van die gebieden toegekend? Waarom hoort Jemen daar niet bij, terwijl het toch buiten kijf staat dat er zich een van de zwaarste humanitaire rampen van dit moment voltrekt?

03.02 Meryame Kitir, ministre: Monsieur De Smet, comme vous le soulignez également, les besoins humanitaires au Yémen sont énormes. Le conflit dure aujourd'hui depuis plus de sept ans, et nous avons malheureusement assisté à une nouvelle escalade récemment. La population vit toujours dans la peur et l'incertitude. Je vais être très claire: la violence doit cesser.

Nous ne pouvons pas oublier le peuple du Yémen. C'est pour cette raison que j'ai décidé l'année dernière de mobiliser, à titre exceptionnel, cinq millions d'euros pour le fonds humanitaire pour le Yémen, géré par le Bureau de la coordination humanitaire des Nations unies (OCHA). Le financement de ce fonds flexible permet de déployer notre aide de la manière la plus efficace possible et de financer les organisations locales. Nous soutenons également un programme spécifique d'Oxfam Belgique dans le pays, axé sur la sécurité alimentaire et la protection pour un montant de 791 250 euros. En 2022, une contribution de cinq millions d'euros sera à nouveau versée au fonds humanitaire, et le même montant est prévu pour Oxfam.

Comme vous le savez, la Belgique est un donateur humanitaire moderne et principal et s'est engagée à fournir 60 % des ressources humanitaires pour le financement flexible. Ainsi, nous contribuons aux ressources générales d'OCHA, de l'Agence des Nations unies pour les réfugiés (UNHCR), de l'Administration des Nations unies pour le secours et la reconstruction (UNRRA), de l'Organisation des Nations unies pour l'alimentation et l'agriculture (FAO), du Comité international de la Croix-Rouge (CICR) et aux fonds flexibles mondiaux tels que le Fonds central d'intervention d'urgence (CERF), le Compte d'intervention immédiate (IRA), le Fonds spécial pour les activités d'urgence et de relèvement (SFERA) et le Fonds d'urgence pour les secours en cas de catastrophe (DREF).

Ce financement flexible permet une réponse rapide et efficace aux crises humanitaires. Le Yémen est également une priorité pour ces organisations et fonds. En ce qui concerne les zones prioritaires de la Belgique, nous choisissons de nous concentrer sur un certain nombre de régions, où l'expérience et l'expertise belges sont reconnues et où nous pouvons donc fournir une assistance de qualité.

Pour cette raison, l'aide humanitaire belge se focalise sur la région du Sahel, la région des Grands Lacs, les Territoires palestiniens occupés, ainsi que la Syrie et ses pays voisins touchés par la crise syrienne. Il s'agit de crises prolongées et complexes, qui disparaissent de plus en plus du radar international. Le financement pour ces crises fait constamment défaut, mais dans des situations tellement dramatiques comme le Yémen, il est important que la Belgique fasse un effort exceptionnel. Nous ne pouvons pas abandonner le peuple yéménite.

03.03 François De Smet (DéFI): Madame la ministre, je vous remercie pour votre réponse claire. De plus, je vous remercie, vous et vos services, de ne pas laisser tomber cette population yéménite. Vous avez rappelé la gravité de ce conflit. C'est aussi peut-être le conflit de la zone, consécutif de la guerre en Syrie, qui est le moins

03.02 Minister Meryame Kitir: De humanitaire noden in Jemen zijn zeer groot. Er moet een einde komen aan het geweld. Ik heb besloten om uitzonderlijk 5 miljoen euro uit te trekken voor het humanitaire fonds van OCHA in Jemen, waardoor onze hulp zo efficiënt mogelijk verleend kan worden en de lokale organisaties gefinancierd kunnen worden. In 2022 zullen wij opnieuw hetzelfde bedrag storten. Wij ondersteunen (met een bedrag van 791.250 euro) een specifiek programma van Oxfam België dat gericht is op voedselzekerheid en bescherming. Ook dat bedrag zal in 2022 opnieuw toegekend worden.

België is een modern en principieel donorland voor humanitaire hulp, dat zich ertoe verbonden heeft 60 % van de humanitaire middelen voor de flexibele financiering uit te trekken. Wij dragen bij tot de algemene middelen van OCHA, UNHCR, UNRRA, de FAO, het ICRC en verschillende flexibele fondsen wereldwijd, waardoor er snel en efficiënt gereageerd kan worden op humanitaire crisissen. Voor die organisaties en fondsen vormt Jemen een prioriteit.

Wij spitsen ons toe op bepaalde prioritaire gebieden waar de Belgische expertise erkend is en waar wij kwaliteitsvolle hulp kunnen bieden: de Sahel, de Grote Meren, bezet Palestina en Syrië en de getroffen buurlanden. Die gebieden waar er langdurige complexe crisissen heersen kunnen almaar minder rekenen op internationale hulp. België zal een uitzonderlijke inspanning doen in het kader van het Jemenitische drama.

03.03 François De Smet (DéFI): Ik dank u omdat u het Jemenitische volk in dit zware en vergeten conflict niet laat vallen. Ik juich de inspanningen toe die

médiatisé. Il est régulièrement oublié. Sans les efforts de quelques-uns, et notamment de la Coopération belge, que je remercie, sans doute ce conflit serait-il totalement oublié. Merci à vous de poursuivre vos efforts.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van Els Van Hoof aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Tigray" (55025401C)

04 Question de Els Van Hoof à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "Le Tigré" (55025401C)

04.01 Els Van Hoof (CD&V): Mevrouw de minister, ik verwijs naar de ingediende vraag.

Geachte Minister, de strijd tussen het Tigrese Volksbevrijdingsfront TPLF en het Ethiopische leger heeft in meer dan een jaar tienduizenden levens gekost en miljoenen bewoners ontheemd in Tigray en omliggende provincies Afar en Amhara.

VN-secretaris generaal Guterres riep vorige week nogmaals op tot een wapenstilstand en onbeperkte toegang van humanitaire hulpverlening. Vandaag is de toegang voor hulpkonvooien met voedsel en medicijnen tot de drie provincies nog altijd zeer moeilijk. Volgens VN-organisatie voor humanitaire hulp OCHA zullen alle internationale hulporganisaties hun werk in Tigray eind deze maand moeten staken als de situatie niet verbetert.

In Tigray zou volgens het VN-Wereldvoedselprogramma zo'n 40 % van de 5,5 miljoen inwoners een ernstig tekort aan voedsel hebben. Bovendien wordt gevreesd dat de regio dit jaar getroffen wordt door de ernstige droogte in zo'n veertig jaar. Volgens Unicef zullen tegen medio maart zo'n 6 miljoen Ethiopiërs hulp nodig hebben.

Een Joint Investigation van de VN en Ethiopië vond in november 2021 al dat er "gegronde redenen zijn om te geloven dat alle partijen in het Tigray-conflict schendingen van internationale mensenrechten hebben gepleegd, waarvan sommige kunnen neerkomen op oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid".

Ons land deed vorig jaar reeds een bijdrage van 4 miljoen euro aan het ICRC voor de bescherming van vrouwen die slachtoffer werden van geweld. Het ICRC verzamelt ook getuigenissen en tracht schendingen van humanitair recht te documenteren.

De humanitaire luchtbrug die de EU, in concrete het Directoraat-Generaal Europese Civiele Bescherming en Humanitaire Hulp (DG ECHO) wilde instellen in september 2021, heeft slechts ten dele kunnen plaatsvinden.

Ik wil hieromtrent volgende vragen stellen:

Kan u bevestigen dat de toegang tot humanitaire hulp in de regio Tigray, Afar en Amhara tot op vandaag zeer beperkt is? Welke zijn hiervan de oorzaken?

Welke concrete stappen hebt u in de laatste maanden ondernomen om op bilateraal en multilateraal niveau te pleiten voor onbeperkte toegang aan humanitaire hulp voor de bevolking en een

daar door sommigen worden geleverd, waaronder de Belgische Ontwikkelingssamenwerking.

04.01 Els Van Hoof (CD&V): *Les combats entre le Front de libération du peuple du Tigré (TPLF) et l'armée éthiopienne ont fortement limité l'accès de l'aide humanitaire dans la région du Tigré.*

Quelles mesures la ministre a-t-elle déjà prises afin de résoudre le problème? Qu'en est-il du pont aérien humanitaire que souhaitait organiser l'UE? Notre pays débloquera-t-il des fonds supplémentaires pour lutter contre la famine en Éthiopie?

onafhankelijke VN-onderzoeksmissie?

Wat is de stand van zaken van de humanitaire luchtbrug die de EU wilde organiseren? Op welke momenten zijn welke goederen bezorgd aan welke bevolkingsgroepen? Welke zijn de hindernissen voor de EU-luchtbrug? Welke bijdrage leveren onze ngo-partners aan deze luchtbrug?

Zal ons land bijkomende middelen ter beschikking stellen om de voedselcrisis in Ethiopië te bestrijden? Zo ja, welke middelen via welke organisaties?

04.02 Minister **Meryame Kitir**: Ik blijf erg bezorgd over de situatie in Ethiopië, voornamelijk in de regio's Tigray, Afar en Amhara. De humanitaire noden zijn er enorm groot en de ongehinderde toegang voor humanitaire hulp tot de regio's blijft helaas een grote zorg. De humanitaire kwestie is een politieke uitdaging en een veiligheidsuitdaging voor alle betrokkenen in het conflict. Ik zal nooit aanvaarden dat levensnoodzakelijke hulp, zoals voedsel en medicijnen, niet tot bij de bevolking raakt. Hulpverleners moeten hun werk kunnen doen. Respect voor het internationale humanitaire recht is dan ook cruciaal, en daar zal ik voor blijven pleiten.

Factoren die de situatie kunnen verklaren zijn onder andere bureaucratische beperkingen, het moeilijk verkrijgen van humanitaire visa en de moeilijkheden in verband met het sturen van middelen. Daarnaast heerst er een klimaat van wantrouwen jegens humanitaire hulpverleners, en tot slot bestaat er onveiligheid, veroorzaakt door de gevechten, met name in de regio Afar. Bovendien zijn de humanitaire operaties in Tigray grotendeels beperkt of opgeschort vanwege een gebrek aan brandstof, geld en voorraden.

Ik ben blij u te melden dat de UNHAS-vluchten van het World Food Programme sinds november 2021 hervat zijn, met drie vluchten per week.

Ten tweede blijf ik alle bemiddelingsinspanningen aanmoedigen. De vijandelijkheden moeten stoppen en de humanitaire toegang moet worden verzekerd. Ik ondersteun daartoe de inspanningen van de Europese Unie. De Europese Commissaris voor Humanitaire Zaken Lenarcic sprak er deze week nog over met de Ethiopische eerste minister Abiy Ahmed naar aanleiding van de EU/AU-top in Brussel. Zoals u weet, ondertekende ik ook al meerdere gezamenlijke oproepen van landen zoals de VS, Canada en verschillende EU-lidstaten, gericht aan de Ethiopische regering, waarin ervoor gepleit wordt dat de humanitaire toegang verzekerd blijft.

De EU organiseerde in 2021 twee luchtbruggen om humanitaire hulp in Tigray te krijgen. Die operaties moesten spijtig genoeg omslachtige administratieve procedures volgen. De eerste vlucht landde in Mek'ele, Tigray op 11 september. Alleen voedingswaren werden echter toegestaan en alle medische voorraden – 2,9 ton van de oorspronkelijk meegegeven 7,3 ton – werden in beslag genomen en enkele maanden later weer vrijgegeven.

Op 6 oktober is een tweede vlucht in Mek'ele aangekomen met extra voedselvoorraden van Unicef en noodpakketten voor ziekenhuizen. In dit stadium zijn er geen nieuwe humanitaire bruggen gepland. De

04.02 **Meryame Kitir**, ministre: La situation en Éthiopie, et principalement dans les régions du Tigré, d'Afar et d'Amhara, est effectivement préoccupante. Les besoins humanitaires y sont énormes et l'aide humanitaire reste difficile à déployer. Heureusement, les vols UNHAS du Programme alimentaire mondial ont repris depuis novembre 2021.

Par ailleurs, je soutiens les efforts européens de médiation en vue de faire cesser les hostilités et d'obtenir la garantie d'un accès humanitaire. J'ai en outre déjà signé plusieurs appels conjoints adressés au gouvernement éthiopien par des pays tels que les États-Unis, le Canada et plusieurs États membres de l'Union européenne.

Le 11 septembre et le 6 octobre, l'UE a organisé des ponts aériens afin d'acheminer l'aide humanitaire vers le Tigré. Malheureusement, les procédures administratives afin de mener à bien ces opérations sont complexes. Aucun nouveau vol n'a été planifié. L'UE a fait don de 5 millions d'euros aux organisations humanitaires, mais elles aussi se heurtent au manque d'autorisation de la part des autorités.

La Belgique a donné 4 millions d'euros à la Croix-Rouge pour l'accueil et la protection des victimes au Tigré et 1,5 million d'euros à un projet du Programme alimentaire mondial en faveur de

EU steunt de humanitaire organisaties die zich specifiek bezighouden met logistieke aspecten zoals het World Food Programme met 5 miljoen euro. Ik moet u echter spijtig genoeg opnieuw melden dat veel van deze organisaties kampen met een gebrek aan toestemming van de autoriteiten voor commerciële en vrachtluchten.

Hoewel Ethiopië niet behoort tot de prioritaire geografische gebieden voor de Belgische humanitaire hulp, heeft België gezien de ernst van de crisis in 2021 het land toch steun verleend. Het ging om de financiering van 4 miljoen euro voor een project van het Internationaal Comité van het Rode Kruis om te zorgen voor de opvang en bescherming van slachtoffers in Tigray en 1,5 miljoen euro voor een project van het World Food Programme om noodvoedselhulp en voedingssteun te verlenen aan 1,5 miljoen mensen in de regio van Tigray. Verder was 500 miljoen euro van onze totale bijdrage aan het SFERA specifiek bestemd voor landbouwactiviteiten in Tigray.

Mevrouw Van Hoof, zoals u weet hanteren we een doelstelling van 60 % flexibele financiering binnen het humanitaire budget. Daarmee kunnen de grote humanitaire partners zoals het Internationale Rode Kruis snel en efficiënt steun verlenen aan Ethiopië, meer specifiek in de regio van Tigray.

Gezien de ernst van de situatie heb ik beslist om in specifieke steun te voorzien in 2022. De omvang daarvan wordt momenteel bepaald in de toewijzing van de humanitaire middelen.

04.03 Els Van Hoof (CD&V): Dank u voor het antwoord, mevrouw de minister.

Syrië, Jemen en Ethiopië zijn humanitaire catastrofes. We horen daar heel weinig over. Ik apprecieer het dat u daar aandacht voor blijft hebben, ook al is het in de luwte. Dit doet mij denken aan de situatie in de jaren 80, met Live Aid, toen we uitgemergelde lichamen op televisie zagen. Dat was hartverscheurend. Ik vrees dat de situatie dermate ernstig is dat dit zich daar ook voordoet. We moeten ervoor zorgen dat de humanitaire hulp ter plaatse raakt. Daar moeten we alles op inzetten.

U verwees naar de verschillende luchtbruggen. Ik vroeg mij af of er ook aan een onderzoeksmissie wordt gewerkt om ervoor te zorgen dat dergelijke misdaden tegen de menselijkheid worden gedocumenteerd. Humanitaire toegang ontzeggen, is immers zo'n misdaad. Ik weet dat het Rode Kruis getuigenissen van schendingen van het humanitaire recht verzamelt. Pleit ons land ervoor dat dit ook door de VN zou worden gedaan? Dat is nog een suggestie waarover u niets hebt gezegd.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

05 Vraag van Sander Loones aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "Het asymmetrische beleid" (55025475C)

05 Question de Sander Loones à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "La politique asymétrique" (55025475C)

l'aide alimentaire d'urgence et du soutien nutritionnel. En outre, 500 millions d'euros de notre contribution totale au Fonds spécial pour les activités d'urgence et de relèvement (SFERA) ont été spécifiquement affectés à des activités agricoles au Tigré.

Compte tenu de la gravité de la situation, j'ai décidé de continuer à fournir un soutien spécifique en 2022.

04.03 Els Van Hoof (CD&V): La Syrie, le Yémen et l'Éthiopie sont confrontés à des catastrophes humanitaires. J'apprécie que la ministre y prête attention en permanence même si son attention n'est pas très soutenue. Nous devons mettre tout en œuvre pour acheminer sur place l'aide humanitaire. Refuser l'accès à l'aide humanitaire est un crime caractérisé contre l'humanité. La Belgique plaide-t-elle en faveur de la création d'une commission d'enquête parlementaire qui soit en mesure d'enquêter sur ce refus?

05.01 Sander Loones (N-VA): Mevrouw de minister, in het regeerakkoord is een interessante passage opgenomen waarin staat dat het beleid van de federale regering zal worden afgestemd op de noden van de deelstaten. Dat wordt het asymmetrische beleid genoemd.

Er wordt vooral in het kader van het arbeidsmarktbeleid over gesproken, maar eigenlijk gaat het ruimer.

Zeker ook voor uw thema, de Ontwikkelingssamenwerking, kunnen wij er op die manier voor zorgen dat middelen worden gebundeld en afgestemd op de noden van elkaar, waardoor wij uiteindelijk meer kunnen doen.

Wij hebben al heel wat debat gehad in de commissie Grondwet over de stand van zaken van het asymmetrische beleid en alle verschillende thema's. De verschillende ministers zijn er ook een aantal keer op aangesproken.

Wat hebben zij vervolgens gedaan? Ze hebben een brief gericht aan alle ministers en staatssecretarissen om te vragen wat zij op dat punt zouden doen.

Wij hebben van de ministers vernomen dat u op die brief niet hebt geantwoord. Heel wat van uw collega's hebben dat trouwens niet gedaan. Ik wil niettemin even bij u verifiëren of dat correct is en ook of u geen voorstellen hebt om het regeerakkoord uit te voeren, ook op dat punt.

05.02 Minister Meryame Kitir: Mijnheer Loones, u hebt het regeerakkoord goed gelezen. Asymmetrisch beleid kan in bepaalde gevallen nuttig zijn om beter te kunnen antwoorden op specifieke noden en dynamieken in België.

De Belgische internationale solidariteit focust per definitie echter op de noden van mensen in armoede in onze partnerlanden. Het klopt dan ook dat ik geen voorstellen heb gedaan aan mijn collega's, mevrouw Verlinden en de heer Clarinval. U zult wellicht begrijpen dat de discussie over het asymmetrisch beleid niet van toepassing is op die bevoegdheden.

Mijn bevoegdheid voor het grootstedenbeleid werd in artikel 6 van de bijzondere wet inzake institutionele hervorming grotendeels geregionaliseerd. Door die hervorming is het grootstedenbeleid reeds een asymmetrisch beleid waarbij het zwaartepunt bij de regio's ligt en waardoor zij kunnen inspelen op specifieke noden en dynamieken.

De actieradius van de federale regering blijft belangrijk voor de uitvoering van een alomvattend beleid, zowel verticaal als horizontaal. De basis van de bevoegdheid van de federale regering wordt gevormd door de uitzonderingen op de bevoegdheden van de Gewesten en Gemeenschappen, waarin de bijzondere wet van 8 augustus 1980 voorziet en waarin de residuele bevoegdheid van de federale overheid bestaat.

Wij benadrukken dat het hier dus niet gaat om bevoegdheden die concurreren met de regio's.

05.01 Sander Loones (N-VA): L'accord de gouvernement fédéral prévoit que la politique du gouvernement sera alignée sur les besoins des entités fédérées. En ce qui concerne la coopération au développement, une politique asymétrique permettrait de faire concorder les besoins, ce qui permettrait *in fine* de soutenir davantage d'initiatives.

Selon les ministres en charge des réformes institutionnelles, la ministre de la Coopération au développement n'a pas répondu à leur lettre concernant l'état d'avancement et ses projets en matière de politique asymétrique. Cette information est-elle exacte?

05.02 Meryame Kitir, ministre: Une politique asymétrique peut être utile dans certains cas pour mieux répondre à des besoins spécifiques et à des dynamiques particulières en Belgique. Cependant, la solidarité internationale belge se concentre, par définition, sur les besoins des personnes vivant dans la pauvreté dans nos pays partenaires. Par conséquent, je n'ai effectivement pas formulé de propositions.

Ma compétence en matière de Grandes Villes a été largement régionalisée. Il y a donc déjà une politique asymétrique, avec un centre de gravité qui se trouve dans les régions. Le rayon d'action du gouvernement fédéral demeure important pour l'exécution d'une politique globale, tant au niveau vertical qu'horizontal. La base des compétences du gouvernement fédéral se compose des exceptions aux compétences des

Régions et des Communautés, telle que prévues par la loi spéciale du 8 août 1980, qui sont les compétences résiduelles du gouvernement fédéral. Il ne s'agit pas de compétences qui entrent en concurrence avec celles des régions.

05.03 Sander Loones (N-VA): Mevrouw de minister, ik ben wel enigszins verbaasd, specifiek omdat u bevoegd bent voor een usurperende bevoegdheid, namelijk het grootstedenbeleid, maar ook voor het beleid op het vlak van Ontwikkelingssamenwerking. U merkt zelf op dat bedoeld beleid een horizontaal thema is dat doorwerkt in verschillende thema's en waarvoor natuurlijk effectief met partnerlanden wordt samengewerkt. Ik denk dat de middelen efficiënter kunnen worden ingezet als u ter zake meer zou samenwerken en een en ander op een verschillende manier zou kunnen invullen in samenwerking met de deelstaten. Het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid zou dan meer gebundeld kunnen gebeuren.

05.03 Sander Loones (N-VA): La politique en matière de coopération au développement pourrait toutefois se déployer plus efficacement et être plus concentrée. J'invite la ministre à exécuter l'accord de gouvernement dans ce domaine également.

Indien u niet ingaat op de vraag van de ministers, zult u dat wellicht ook niet doen na mijn oproep. Niettemin doe ik toch een oproep om het regeerakkoord uit te voeren, ook voor uw domeinen, en met een creatieve blik daarnaar te kijken. Dat zou niet alleen goed zijn voor de geloofwaardigheid van uw regering, maar ook voor het beleid zelf van Ontwikkelingssamenwerking, dat op die manier efficiënter en meer gebundeld zou kunnen worden gevoerd.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitster**: Vraag nr. 55025498C van mevrouw Ponthier wordt omgezet in een schriftelijke vraag.

06 Vraag van Goedeke Liekens aan Meryame Kitir (Ontwikkelingssamenwerking en Grote Steden) over "De humanitaire hulp in Afghanistan" (55025533C)

06 Question de Goedeke Liekens à Meryame Kitir (Coopération au développement et Grandes villes) sur "L'aide humanitaire en Afghanistan" (55025533C)

06.01 Goedeke Liekens (Open Vld): Mevrouw de voorzitster, mevrouw de minister, in september vorig jaar hebt u aangekondigd 2 miljoen euro te zullen vrijmaken voor humanitaire noodhulp aan de bevolking in Afghanistan. Die hulp is uiteraard meer dan welkom. Humanitaire organisaties schreeuwen echt om hulp.

06.01 Goedeke Liekens (Open Vld): En septembre 2021, la ministre a annoncé qu'elle dégagerait 2 millions d'euros afin de fournir une aide humanitaire d'urgence à la population en Afghanistan. Cette aide est indispensable, car le système de soins et l'économie y sont menacés d'effondrement. Un Afghan sur trois est au bord de la famine. Tout le monde comprend que la communauté internationale ait retiré l'aide financière d'urgence après la prise du pouvoir par les talibans, mais une pression doit aussi pouvoir être exercée pour faire respecter les

Het zorgsysteem en de economie, die al broos waren voor de machtsovername door de taliban, zijn letterlijk aan het instorten. Daarbovenop heeft de ernstige droogte van vorige zomer de voedselproductie enorm doen afnemen. Armoede loert voor zoveel mensen om de hoek en de cijfers bevestigen dat ook. Een op de drie Afghanen, dat zijn 14 miljoen mensen, dreigt in hongersnood te raken.

Als er geen geld is en gezinnen niets te eten hebben, dan moeten ouders vaak hartverscheurende beslissingen nemen. In sommige gevallen worden kinderen van school gehaald en aan het werk gezet, in nog extremere gevallen worden ze verkocht voor kindhuwelijken of

andere vormen van uitbuiting. U hebt een paar weken geleden waarschijnlijk zelf ook moeten slikken bij het zien van die foto van een moeder die op de markt smeekte om hulp, terwijl haar vier kinderen uitgehongerd onder een dekentje lagen.

De vraag is dan wat we moeten doen, en daar zitten we blijkbaar in een spagaat. Ik denk dat iedereen wel begrip heeft voor de reactie van de internationale gemeenschap, die de financiële noodhulp na de machtsovername van de taliban heeft ingetrokken, als drukingsmiddel tegen het regime. Men wil een dergelijk regime immers niet steunen.

Wij moeten daarom ook geen seconde twijfelen, het blijft nodig dat de internationale gemeenschap druk uitoefent om mensenrechten en specifiek vrouwenrechten in Afghanistan af te dwingen. Ik zou bijna zeggen 'beschermen', maar laten we beginnen met ze af te dwingen. Hier wringt echter het schoentje. Wat is immers de balans tussen voorkomen van een humanitaire ramp en die mensenrechtenschendingen op grote schaal? Dat is een heel moeilijke kwestie in dit geval.

De Amerikaanse president Biden probeert de 7 miljard dollar die bevroren werd na de overname door de taliban via andere fondsen vrij te maken, om zo de humanitaire ramp in Afghanistan tegen te gaan, zonder dat het geld in handen valt van de taliban. De economische sancties, die werden opgetrokken als drukingsmiddel tegen het regime, treffen natuurlijk vooral de kwetsbare bevolking.

Mevrouw de minister, hebt u garanties gekregen dat het vrijgemaakte budget rechtstreeks de Afgaanse bevolking ten goede komt? Zo ja, welke organisaties of instellingen zijn hiervoor dan verantwoordelijk?

Zijn er controlemechanismen ingesteld om na te gaan of het geld wel bij de juiste mensen terecht komt en dus niet kan worden misbruikt door de taliban?

Hebt u reeds feedback ontvangen van de ngo's en hulporganisaties die gebruikmaken van het vrijgemaakte budget in Afghanistan? Vertellen zij hoe dat gaat? Heeft het vrijgemaakte budget effect? Waar wordt het ingezet?

Heeft onze regering plannen om extra inspanningen te leveren om deze nakende humanitaire crisis tegen te gaan?

06.02 Minister **Meryame Kitir**: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Liekens, ik deel uw bezorgdheid over de situatie in Afghanistan. Door de politieke en economische crisis in het land zijn de humanitaire noden bijzonder acuut. Ook ik maak mij uitzonderlijk veel zorgen over de situatie van meisjes en vrouwen in Afghanistan.

Hoewel Afghanistan niet tot de prioritaire zones van de Belgische humanitaire hulp behoort, heb ik gezien de uitzonderlijke noden toch beslist om 2 miljoen euro toe te kennen aan het humanitair flexibel fonds voor Afghanistan, dat wordt beheerd door het OCHA en het UNDP. De middelen worden rechtstreeks ter beschikking gesteld van een groot aantal partners, internationale en nationale ngo's, het Rode Kruis en de Rode Halve Maan, op basis van de behoeftanalyse van het OCHA.

droits humains. Le président américain entend dégager 7 millions de dollars.

Quelles garanties a-t-on que les fonds ne tomberont pas dans de mauvaises mains? La ministre a-t-elle déjà reçu un retour d'information à ce sujet des ONG et des organisations d'aide? Notre gouvernement fournira-t-il encore des efforts supplémentaires?

06.02 **Meryame Kitir**, ministre: En raison de la crise politique et économique, les besoins humanitaires en Afghanistan sont particulièrement aigus. Bien que le pays ne soit pas une zone prioritaire, 2 millions d'euros seront alloués au fonds de flexibilité humanitaire pour l'Afghanistan. Nous veillerons à ce que cette somme ne tombe pas entre les mains des talibans. Pour ce faire, nous prévoyons un suivi, des évaluations et des rapports

Ik kan u verzekeren dat erover gewaakt wordt dat de humanitaire bijdragen niet via de taliban passeren. De begunstigde organisaties worden zorgvuldig geëvalueerd. De projecten worden opgevolgd. Er worden ook regelmatig rapporten opgesteld over de geboekte vooruitgang. Bovendien moeten nationale en internationale ngo's voldoen aan uitgebreide procedures voor de beoordeling van hun capaciteit om in aanmerking te komen voor steun. Zij zijn ook onderworpen aan een extern auditmechanisme. Het jaarrapport wordt de komende maand verwacht. Op basis daarvan zal ik u meer informatie kunnen geven over de eerste resultaten.

Met betrekking tot de toekomst, ben ik samen met mijn administratie bezig met de planning van de jaarlijkse humanitaire financiering. Gezien de slechte humanitaire situatie in Afghanistan zal in 2022 opnieuw een toewijzing worden gedaan. Wij mogen de bevolking van Afghanistan immers niet in de steek laten. Ik hoop u hierover later meer informatie te kunnen bezorgen.

06.03 Goedele Liekens (Open Vld): Mevrouw de minister, wij weten dat dit u zeer na aan het hart ligt. Het is belangrijk te horen dat u zegt dat te blijven opvolgen. Wij weten het allemaal, vrouwenrechten en seksuele en reproductieve gezondheid zijn tenslotte de essentie van elke ontwikkelingssamenwerking, want daaruit volgt de rest. Ik ben blij dat u dat goed blijft opvolgen. Ik zal u hierover in de toekomst hoogstwaarschijnlijk nog extra vragen stellen.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.10 uur.

La réunion publique de commission est levée à 15 h 10.

réguliers. Les ONG devront également respecter des procédures détaillées et seront soumises à un mécanisme d'audit externe. Lorsque le rapport annuel sera disponible, je serai en mesure de fournir davantage d'informations. Je travaille également à la planification du financement humanitaire annuel. Compte tenu de la mauvaise situation humanitaire en Afghanistan, d'autres montants seront alloués en 2022.

06.03 Goedele Liekens (Open Vld): Il est important d'assurer un suivi à cet égard. Les droits des femmes et la santé sexuelle et reproductive constituent, en effet, l'essence de toute coopération au développement.